

ΣΧΕΔΙΟ ΓΝΩΜΗΣ ΤΗΣ ΟΚΕ

ΕΠΙ ΤΟΥ

**«ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ -
Στρατηγικές Κατευθύνσεις»**

Ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών κύριος Θεόδωρος Σκυλακάκης απέστειλε στην Ο.Κ.Ε. προς γνωμοδότηση το «**ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ-Στρατηγικές Κατευθύνσεις**».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε., με την 727^η Συνεδρίαση της στις 23-11-2020 αποφάσισε να γνωμοδοτήσει επί του παραπάνω θέματος και συνέστησε Επιτροπή Εργασίας, αποτελούμενη από τους **κ.κ. Γιώργο Αμβράζη, Παύλο Πολιτάκη, Φώτη Κολεβέντη, Γιάννη Πούπκο, Γιώργο Γωνιωτάκη και Πέτρο Φιλίππου**.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Γιώργος Γωνιωτάκης**.

Στην Επιτροπή μετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι **κ.κ. Γαβριήλ Αμίτσης**, Καθηγητής – Διευθυντής Ερευνητικού Εργαστηρίου Κοινωνικής Διοίκησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, **Γιάννος Μητσός**, Senior Advisor ΣΕΒ και **Μιχάλης Σμύρης**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχε και είχε τον επιστημονικό συντονισμό η **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, επιστημονική συνεργάτης της Ο.Κ.Ε.

Αναμένεται η επικύρωση της Γνώμης από την νέα Ολομέλεια.

1. Εισαγωγή

Ελάχιστα χρόνια μετά την οικονομική κρίση του 2008, τη συνακόλουθη κρίση χρεών της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας και με εμμένουσα την προσφυγική κρίση, η Ευρώπη βρέθηκε αντιμέτωπη με μια πρωτόγνωρη απειλή, η οποία δοκίμασε και εξακολουθεί να δοκιμάζει βαρύτατα τις αντοχές των κοινωνιών και των οικονομιών τους. Την περίοδο της πανδημίας δοκιμάζονται ιδίως στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι δυνατότητες αναπροσαρμογής της οικονομίας σε νέα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα, η ανθεκτικότητα του Κοινωνικού Κράτους και οι προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

Η πανδημία ανέτρεψε βίαια, όπως ήταν αναμενόμενο, και τη δυναμική της Ελληνικής οικονομίας, η οποία μετά τη μακροχρόνια δημοσιονομική κρίση, κινείτο σταδιακά προς ισχυρότερη μεγέθυνση, υψηλότερη απ' αυτή πολλών άλλων οικονομιών της ευρωζώνης, οδηγώντας την σε βαθιά ύφεση». Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, η οικονομική δραστηριότητα θα χρειασθεί δύο ή και περισσότερα χρόνια για ορισμένους κλάδους για να επανέλθει στην προ COVID-19 εποχή.

Για να αντιμετωπίσει τις σύνθετες αυτές προκλήσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση με έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την ευρύτερη στήριξη της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών επί των γενικών κατευθύνσεων, υιοθέτησε τον Κανονισμό για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ για την Περίοδο 2021-2027. Ο Κανονισμός προβλέπει μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό ύψους 1.074,3 δις € για την ΕΕ των 27 σε τιμές 2018, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης. Μαζί με το μέσο ανάκαμψης «Next Generation EU» ύψους 750 δις. €, θα επιτρέψει στην ΕΕ να παράσχει πρωτοφανή χρηματοδότηση ύψους 1,8 τρις € τα επόμενα χρόνια για τη στήριξη της ανάκαμψης από την πανδημία COVID -19 και των μακροπρόθεσμων προτεραιοτήτων της ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής. Ο επόμενος μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός θα καλύψει επτά τομείς δαπανών και θα προσφέρει το πλαίσιο για τη χρηματοδότηση σχεδόν 40 προγραμμάτων δαπανών της ΕΕ κατά την επόμενη επταετία.

Με βάση το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, η χρηματοδότηση της ΕΕ θα διοχετευτεί σε νέες και ενισχυμένες προτεραιότητες σε όλους τους τομείς πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Η πολιτική συνοχής και η κοινή γεωργική πολιτική θα εξακολουθήσουν να λαμβάνουν σημαντική χρηματοδότηση και να εκσυγχρονίζονται, ώστε να εξασφαλιστεί ότι συμβάλλουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην οικονομική ανάκαμψη της Ευρώπης και στους οικολογικούς και ψηφιακούς στόχους της ΕΕ.

Ο τρόπος αξιοποίησης των πόρων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης μας αφορά όλους γιατί διαμορφώνει την οικονομική και κοινωνική πορεία μας για τα επόμενα χρόνια. Η ενεργός συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των παραγωγικών τάξεων είναι απαραίτητη για την διαμόρφωση προτάσεων που θα δημιουργούν ένα καλύτερο και βιώσιμο μέλλον. **Σταθερά η ΟΚΕ επισημαίνει και τονίζει την σημασία της απρόσκοπτης και ταχείας διοχέτευσης ρευστότητας στην πραγματική οικονομία σαν προϋπόθεση για την άμεση και δίκαιη αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας.**

Στο παρόν σχέδιο γνώμης περιγράφεται και αναλύεται ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε Ευρωπαϊκό και Ελληνικό επίπεδο. Κατανοώντας την κρισιμότητα των καιρών (υπό το πρίσμα ιδίως των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19) η Ο.Κ.Ε. αξιολογεί τις Στρατηγικές Κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και επισημαίνει την ανάγκη στόχευσης του σε τρεις βασικές προκλήσεις και συγκεκριμένα α) την **αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της οικονομίας με έμφαση στις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις**, β) την **προώθηση ενός αναπτυξιακού υποδείγματος άσκησης κοινωνικής πολιτικής** και γ) την **ανάσχεση της δημογραφικής γήρανσης της χώρας** και την διαχείριση των επιπτώσεών της στην οικονομία και την κοινωνία.

Στη συνέχεια η Ο.Κ.Ε. προχωρά στη διατύπωση αναλυτικών προτάσεων δράσης σε κάθε ένα από τους τέσσερις Πυλώνες Στρατηγικών Κατευθύνσεων τις οποίες και εντάσσει στους επιμέρους Άξονες. Τέλος, επισημαίνεται ότι η Ο.Κ.Ε θα συνεχίσει να προωθεί τις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ όλων των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών κατά την διάρκεια τόσο της εκπόνησης του τελικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όσο και της εφαρμογής του.

2. Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το Μέσο Ανάκαμψης – *Next Generation EU* συνδέεται με το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 και περιλαμβάνει τα ακόλουθα εργαλεία:

- Τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility) με προϋπολογισμό 672.5 δισ. Ευρώ, εκ των οποίων 360 δισ. ευρώ για δάνεια και 312,5 δισ. ευρώ για επιχορηγήσεις
- Την Πρωτοβουλία *ReactEU* με προϋπολογισμό 47.5 δισ. ευρώ που θα κατανεμηθούν με βάση τη σοβαρότητα των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της κρίσης, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου της ανεργίας των νέων και της σχετικής ευημερίας των Κρατών Μελών
- Το Πρόγραμμα *Horizon Europe* με προϋπολογισμό 5 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για την χρηματοδότηση ζωτικής σημασίας έρευνας στους τομείς της υγείας, της ανθεκτικότητας, της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης
- Το Πρόγραμμα *InvestEU* με προϋπολογισμό 5,6 δισ. ευρώ για την αναβάθμιση του προγράμματος το οποίο θα διαδεχθεί από το 2021 το υφιστάμενο επενδυτικό πακέτο Γιούνκερ
- Το Πρόγραμμα *Rural Development* με προϋπολογισμό 7,5 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης με στόχο τη στήριξη των αγροτικών περιοχών στην πραγματοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών που είναι αναγκαίες σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και της Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»
- Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (Just Transition Fund) με προϋπολογισμό 10 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για να βοηθήσουν τα Κράτη Μέλη στην επιτάχυνση της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα.
- Το Πρόγραμμα *RescEU* με προϋπολογισμό 1.9 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για τον μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (εφεξής Μηχανισμός) θα εξασφαλίσει μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη (επιχορηγήσεις υπέρ κυρίως των χωρών με χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα και με υψηλό ποσοστό ανεργίας, ώστε να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις) και δάνεια (θα συμπληρώνουν τις επιχορηγήσεις και θα χορηγούνται με αντάλλαγμα πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις) προς τα Κράτη Μέλη για τη στήριξη των δημόσιων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, που καθιστούν τις οικονομίες τους ανθεκτικότερες και καλύτερα προετοιμασμένες για το μέλλον. Θα βοηθήσει, δηλαδή, τα Κράτη Μέλη να ανταποκριθούν στις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στον απόηχο της κρίσης του COVID-19, με ακόμα πιο ουσιαστικό τρόπο, σε διάφορους κρίσιμους τομείς, όπως κοινωνικά θέματα, θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση, τις δεξιότητες, την εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία, θέματα υγείας, θέματα που σχετίζονται με το επιχειρηματικό περιβάλλον,

συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας διοίκησης και του χρηματοπιστωτικού τομέα. Επίσης, θα διασφαλίσει την εστίαση των εν λόγω επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στις προκλήσεις και τις επενδυτικές ανάγκες που σχετίζονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν μια βιώσιμη ανάκαμψη. Και τούτο καθώς η πραγματοποίηση επενδύσεων σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, ικανότητες και διαδικασίες που αποσκοπούν να βοηθήσουν τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης σε διάφορους βασικούς τομείς της οικονομίας θα συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και βιώσιμης ανάπτυξης, και θα επιτρέψει στην Ένωση να αξιοποιήσει στο έπακρο το πλεονέκτημα του πρωτοπόρου στον παγκόσμιο αγώνα για την ανάκαμψη. Θα συμβάλει επίσης στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ένωσης και στη μείωση της εξάρτησής της, μέσω της διαφοροποίησης βασικών αλυσίδων εφοδιασμού.

Ο γενικός στόχος του Μηχανισμού είναι η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης με τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής των Κρατών Μελών, τον μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης και τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης που αποσκοπούν στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας στην Ευρώπη έως το 2050. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να αποκατασταθεί το αναπτυξιακό δυναμικό των οικονομιών της Ένωσης, να ενισχυθεί η δημιουργία θέσεων εργασίας μετά την κρίση και να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Για να επιτευχθεί αυτός ο γενικός στόχος, ο ειδικός στόχος του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι η παροχή χρηματοδοτικής στήριξης στα Κράτη Μέλη με σκοπό την επίτευξη των ορόσημων και των στόχων των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων.

Ο Μηχανισμός θα είναι συμπληρωματικός και θα εξασφαλίζει συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης, ιδίως τα έργα που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής και το InvestEU, συμβάλλοντας στην αποτελεσματική μόχλευση της χρήσης των κονδυλίων της Ένωσης και στην αποφυγή των επικαλύψεων. Για τον σκοπό αυτόν, τα Κράτη Μέλη θα καταθέτουν πληροφορίες σχετικά με τυχόν υφιστάμενη ή σχεδιαζόμενη ενωσιακή χρηματοδότηση κατά την υποβολή των Σχεδίων τους στην Επιτροπή, ενώ η χρηματοδοτική στήριξη από τον Μηχανισμό θα είναι συμπληρωματική ως προς την στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων κονδυλίων και προγραμμάτων της Ένωσης. Τα μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά έργα μπορούν να χρηματοδοτούνται από άλλα προγράμματα και μέσα της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω στήριξη δεν καλύπτει τις ίδιες δαπάνες.

Προκειμένου να διασφαλισθεί η εθνική ανάληψη ευθύνης και η εστίαση σε συναφείς μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, κάθε ενδιαφερόμενο Κράτος Μέλος θα υποβάλει - με βάση τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Κορυφής της 21^{ης} Ιουλίου 2020 - στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι τον Απρίλιο του 2021 ένα πλήρως αιτιολογημένο και τεκμηριωμένο **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**, που πρέπει να καλύπτει τις ακόλουθες απαιτήσεις:

α) επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο προβλέπεται να αντιμετωπισθούν οι σχετικές ειδικές ανά χώρα προκλήσεις και προτεραιότητες που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

β) επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο το Σχέδιο ενισχύει το αναπτυξιακό δυναμικό, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα του οικείου Κράτους μέλους, μετριάξει τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης και βελτιώνει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση

γ) επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο τα μέτρα του Σχεδίου αναμένεται να συνεισφέρουν στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση ή στις προκλήσεις που απορρέουν από αυτές

δ) τα προβλεπόμενα ορόσημα και τους αντίστοιχους στόχους

ε) ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων εντός μέγιστης περιόδου τεσσάρων ετών, και των επενδύσεων εντός μέγιστης περιόδου επτά ετών

στ) τα προβλεπόμενα επενδυτικά σχέδια, με τη σχετική επενδυτική περίοδο

ζ) το εκτιμώμενο συνολικό κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που καλύπτονται από το Σχέδιο με την κατάλληλη αιτιολόγηση και με τεκμηρίωση της αναλογικότητάς του προς τον αναμενόμενο αντίκτυπο στην οικονομία και την απασχόληση

η) πληροφορίες σχετικά με τυχόν υφιστάμενη ή σχεδιαζόμενη Ενωσιακή χρηματοδότηση

θ) τυχόν απαιτούμενα συνοδευτικά μέτρα

ι) τεκμηρίωση της συνοχής του Σχεδίου

ια) ρυθμίσεις για την αποτελεσματική υλοποίηση του Σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων των προτεινόμενων οροσήμων και στόχων και των σχετικών δεικτών

ιβ) τεκμηρίωση της συνέπειας του Σχεδίου με τις πληροφορίες που έχουν συμπεριλάβει τα Κράτη Μέλη στα *Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων* στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, στα *Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα* και στις επικαιροποιήσεις τους σύμφωνα με τις σχετικές ρήτρες του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, στα *Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης* στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, και στις *Συμφωνίες Εταιρικής Σχέσης* και στα *Επιχειρησιακά Προγράμματα* στο πλαίσιο χρήσης των πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αξιολογήσει κάθε Εθνικό Σχέδιο με βάση ιδίως τα ακόλουθα κριτήρια:

α) κατά πόσον το Σχέδιο αναμένεται να συνεισφέρει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές συστάσεις για το οικείο Κράτος Μέλος ή σε άλλα σχετικά έγγραφα που έχει εγκρίνει η Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

β) κατά πόσον το Σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα που συμβάλλουν αποτελεσματικά στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση ή στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που απορρέουν από αυτές

γ)κατά πόσον το Σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αναμένεται να έχει διαρκή αντίκτυπο στο οικείο Κράτος Μέλος

δ)κατά πόσον το Σχέδιο αναμένεται να συμβάλει αποτελεσματικά στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα του Κράτους Μέλους, στον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης και στη βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

ε)κατά πόσον η αιτιολόγηση που παρέχεται από το Κράτος Μέλος για το ύψος του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Σχεδίου είναι εύλογη και αληθοφανής, και ανάλογη προς τον αναμενόμενο αντίκτυπο στην οικονομία και την απασχόληση

στ)κατά πόσον το Σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και έργων δημόσιων επενδύσεων που αντιπροσωπεύουν συνεκτικές δράσεις

ζ)κατά πόσον οι ρυθμίσεις που προτείνονται από το οικείο Κράτος Μέλος αναμένεται να διασφαλίσουν την αποτελεσματική υλοποίηση του Σχεδίου, συμπεριλαμβανομένου του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, οροσήμων και στόχων, καθώς και των σχετικών δεικτών.

Κατά περίπτωση, η Επιτροπή θα αξιολογεί επίσης το αίτημα δανείου από το οικείο Κράτος Μέλος βάσει της ευλογοφάνειας του αυξημένου κόστους που απαιτείται σε σχέση με τις πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης, η Επιτροπή θα εκδίδει απόφαση για το ύψος της χρηματοδοτικής συνεισφοράς που θα διατεθεί στο Κράτος Μέλος και, κατά περίπτωση, το ποσό του δανείου. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι πληρούνται ικανοποιητικά τα σχετικά κριτήρια αξιολόγησης, στο οικείο Κράτος Μέλος θα διατεθεί η μέγιστη προβλεπόμενη χρηματοδοτική συνεισφορά ή το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου, ανάλογα με το εάν το κόστος του Σχεδίου είναι υψηλότερο ή χαμηλότερο από τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που προβλέπεται για το εν λόγω Κράτος Μέλος. Δεν θα χορηγείται χρηματοδοτική συνεισφορά στο Κράτος Μέλος εάν το Σχέδιο δεν πληροί ικανοποιητικά τα κριτήρια αξιολόγησης.

Το οικείο Κράτος Μέλος θα υποβάλλει ανά τρίμηνο, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, έκθεση σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί ως προς την επίτευξη των μεταρρυθμιστικών δεσμεύσεων, και οι εν λόγω εκθέσεις θα αντικατοπτρίζονται δεόντως στα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων.

3. Η αναγκαιότητα και η εξέλιξη του Κοινωνικού Διαλόγου σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για το πλαίσιο του *Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας*

Η Ελληνική Κυβέρνηση εκπόνησε και υπέβαλε το Νοέμβριο του 2020 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το προσχέδιο του **Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**, αποστέλλοντας το πλαίσιο των **Στρατηγικών Κατευθύνσεων** του και στην **Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας**, ώστε να αποτελέσει αντικείμενο εκτεταμένου διαλόγου και διαβούλευσης μεταξύ όλων των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας (εφεξής Ο.Κ.Ε.) αποτελεί το συνταγματικό θεσμό κοινωνικού διαλόγου και, όπως η Ευρωπαϊκή και Κοινωνική Επιτροπή (εφεξής ΕΟΚΕ) στην Γνωμοδότηση της για την **«Ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης σε ολόκληρη την ΕΕ»**¹ τον Ιούλιο του 2020 είχε επισημάνει, αποδέχεται ένα κρίσιμο αξίωμα: *«ότι .....η εμφάνιση μεγάλων οικονομικών κρίσεων αναδεικνύει τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζει η χρηστή διακυβέρνηση στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας στην οικονομία και στη διατύπωση των κατάλληλων λύσεων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων. Ως εκ τούτου, η επιδίωξη βιώσιμης και ισότιμης οικονομικής ανάπτυξης εξαρτάται από την ποιότητα των εθνικών και των τοπικών θεσμών σε όλα τα κράτη μέλη, και εναπόκειται στην ΕΕ να διασφαλίσει ενεργά ότι οι χώρες εγγυώνται και προάγουν τις αρχές της δημοκρατίας, της ανοχής και του σεβασμού του κράτους δικαίου».*

Στην παρούσα συγκυρία, η διαμόρφωση συνθηκών πολιτικής και κοινωνικής συνεννόησης και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στην διαμόρφωση ενός συνεκτικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης που θα απαντά στα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την πανδημική κρίση και ταυτόχρονα θα θέτει τα θεμέλια για την μακροπρόθεσμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ.

Είναι αυτονόητο ότι ο παραγωγικός διάλογος για την εθνική αναπτυξιακή στρατηγική σε μια κρίσιμη συγκυρία για την ελληνική οικονομία και κοινωνία και η διαμόρφωση συνθηκών συναίνεσης αποτελεί βασική προϋπόθεση και κινητήριο μοχλό αναβάθμισης τόσο της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας, όσο και της αποτελεσματικότητας του Κοινωνικού Κράτους. Μόνο μέσα από τη στενή συνεργασία και τον ουσιαστικό και ευρύ διάλογο αναδεικνύονται οι βέλτιστες προτάσεις κοινής αποδοχής για την επανεκκίνηση της οικονομίας και την αντιμετώπιση της ανεργίας, για την προστασία της δημόσιας υγείας, την κοινωνική συνοχή, το μέλλον της εργασίας, την προστασία των ευπαθών ομάδων, τη βιώσιμη σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με το περιβάλλον². Όπως είχε επισημανθεί σε κοινή εκδήλωση της ΕΟΚΕ και της Ο.Κ.Ε. τον Ιούλιο του 2019 όλες *«...οι μεταρρυθμιστικές πολιτικές για να επιτύχουν προαπαιτούν την κοινωνική συναίνεση. Σε μία εποχή επομένως έντονων εξελίξεων και ανακατατάξεων όπως η σημερινή τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη η ενεργός*

---

¹ ΕΟΚΕ: «Ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης σε ολόκληρη την ΕΕ», ECO 553, 15/7/2020

² Γνώμη Πρωτοβουλίας της Ο.Κ.Ε.: "Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025", Ιούλιος 2020

συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων είναι η μοναδική επιλογή για τη δημοκρατία, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, δομικά στοιχεία του ευρωπαϊκού εγχειρήματος», καθώς και της κουλτούρας συναπόφασης που είναι γνώρισμα των αναπτυγμένων δημοκρατικά κοινωνιών.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ο κοινωνικός διάλογος στο πλαίσιο της ΕΟΚΕ έχει οδηγήσει σε μεγάλο αριθμό Γνωμοδοτήσεων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημικής κρίσης στην οικονομία και την κοινωνία αλλά και για την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών πόρων στην κατεύθυνση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Ειδικότερα στην Γνωμοδότηση της για το **«Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της περιόδου 2021-2027»³** που ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2020 αναφέρει ότι το Ευρωπαϊκό Μέσο Ανάκαμψης αποτελεί ένα δίκαιο σύμφωνο που συνάπτουν οι γενιές με στόχο τη δημιουργία μιας ενισχυμένης και στραμμένης στο μέλλον ΕΕ και διαθέτει τα κατάλληλα μέσα, ώστε οι επόμενες γενιές να ωφελούνται σε μεγάλο βαθμό αντί απλώς να κουβαλούν το βάρος ενός ιδιαίτερος μακροπρόθεσμου χρέους που συνάπτεται σήμερα. Επικροτώντας δε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προικοδοτήσει το έκτακτο Μέσο Ανάκαμψης με όλα όσα χρειάζονται για να αναζωογονηθεί η οικονομία της ΕΕ και να παγιώσει εκ νέου τη θέση της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι είναι αναγκαίο τα κοινωνικά επιτεύγματα που χαρακτηρίζουν την ΕΕ να παραμένουν μεταξύ των ουσιωδών στόχων της.

Επιπρόσθετα η ΕΟΚΕ στη Γνώμη Πρωτοβουλίας **«Ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης σε ολόκληρη την ΕΕ»** που ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2020 επισημαίνει ότι η κρίση COVID-19 δεν πρέπει να απομακρύνει την ΕΕ από τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους της, όπως περιγράφονται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τη Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του 2020 και τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Σε κάθε περίπτωση, οι στόχοι αυτοί αναγνωρίζουν την ανάγκη για επαναδιάταξη της ευρωπαϊκής οικονομίας, έτσι ώστε, κατά τα επόμενα έτη, να εξασφαλισθεί μια βιώσιμη ανάπτυξη που θα βασίζεται στους πυλώνες της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της αύξησης της παραγωγικότητας, της δικαιοσύνης, της κοινωνικής προόδου και συνοχής και της μακροοικονομικής σταθερότητας.

Η ΕΟΚΕ στην προαναφερόμενη Γνώμη της αναδεικνύει τη σημασία των μικρών και μεσαίων καθώς και των νεοσύστατων επιχειρήσεων για την οικονομία. Επίσης επισημαίνει τη σημασία του ρόλου των κοινωνικών επιχειρήσεων στην προσπάθεια ενίσχυσης της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Όπως αναφέρεται μία κοινωνική επιχείρηση μπορεί να εξισορροπήσει μεταξύ, αφενός της κοινωνικής αποστολής της και αφετέρου της μεγιστοποίησης της παραγωγικότητας της για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς της.

---

³ΕΟΚΕ: «Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη και πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της περιόδου 2021-2027», ECO 553, 15/7/2020.

Επιπρόσθετα η κυκλική οικονομία αναφέρεται ως ο ακρογωνιαίος λίθος της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, λόγω του ότι έχει διαπιστωθεί ότι οι επιχειρήσεις κυκλικής οικονομίας συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, όχι μόνο όσον αφορά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και τη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας και την ανάπτυξη συναφών κλάδων. Τονίζεται, επίσης, η σημασία αξιοποίησης της ενέργειας και των εναλλακτικών πηγών της, καθώς στο συγκεκριμένο τομέα δημιουργούνται σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες.

Όπως, μάλιστα, επισημαίνεται, σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια ανασύνταξης της ευρωπαϊκής οικονομίας θα διαδραματίσουν η ψηφιοποίηση της, η κοινωνική καινοτομία, η διασύνδεση της έρευνας με την εμπορική της εκμετάλλευση και η διαρκής επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο δίχως διακρίσεις και αποκλεισμούς.

Τέλος, σημειώνεται ότι μία πραγματικά ευρωπαϊκή απάντηση στην τρέχουσα κρίση του COVID-19 πρέπει να δίνει έμφαση στην παροχή βοήθειας στις χώρες για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου τους παράλληλα με την τόνωση της παραγωγικότητας τους, μέσω στοχοθετημένων επενδύσεων και να αντιμετωπίζει τις περιφερειακές ανισότητες ως προς την ανάπτυξη και τις ευκαιρίες απασχόλησης.

Αναφορικά με τον ρόλο της παραγωγικότητας στην επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ στη Γνωμοδότηση της αναφέρει ότι για να συνεχίσει η οικονομία να αναπτύσσεται με βιώσιμο τρόπο θα πρέπει να αυξήσει την ικανότητα της να μεγεθύνεται, αλλά μόνο έως το σημείο που η ανάπτυξη αυτή προσθέτει αξία στην οικονομία αυξάνοντας τη ζήτηση στην εσωτερική αγορά, χωρίς να οδηγεί σε υποβάθμιση των περιβαλλοντικών πολιτικών, της κοινωνικής προστασίας και των συνθηκών εργασίας. Θα πρέπει, δηλαδή, η οικονομική ανάπτυξη για να είναι βιώσιμη να είναι σύμφωνη με τους γενικούς στόχους που ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών δικαιωμάτων.

Η Ο.Κ.Ε. από την πλευρά της είχε επισημάνει ότι η αναγκαιότητα άμεσης απόκρισης στην κρίση του COVID-19 είναι επιτακτική για την προστασία της δημόσιας υγείας, την ενότητα της κοινωνίας, το μέλλον της εργασίας, τη βιώσιμη σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με το περιβάλλον, αλλά και την ίδια την ποιότητα της δημοκρατίας⁴.

Ήδη από το 2018, η Ο.Κ.Ε με τη συμφωνία όλων των μελών της⁵, είχε επισημάνει το περίγραμμα των στρατηγικών προτεραιοτήτων που θα πρέπει να διέπουν τον μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας, καθώς και τις κεντρικές πολιτικές που απαιτούνται για την υλοποίησή τους. Ειδικότερα είχε επισημάνει ότι η ελληνική οικονομία χρειάζεται να αντιμετωπίσει τα ενδογενή δομικά προβλήματα της, να βελτιώσει τη διαρθρωτική της ανταγωνιστικότητα, να μετασχηματισθεί σε μία σύγχρονη οικονομία βασισμένη στη γνώση και την καινοτομία και με αυτά τα εφόδια

---

⁴Γνώμη Πρωτοβουλίας της Ο.Κ.Ε.: «Αντιμετώπιση των Επιπτώσεων της Πανδημίας στην Οικονομία και την Κοινωνία», Απρίλιος 2020

⁵Ο.Κ.Ε.: “Κοινή Δήλωση των κοινωνικών εταίρων, των παραγωγικών τάξεων και της Κοινωνίας των Πολιτών για το Εθνικό Αναπτυξιακό Σχέδιο”, Φεβρουάριος 2018

να απαιτήσει μία θέση στη διεθνή αγορά που θα δημιουργήσει περισσότερες και βιώσιμες θέσεις εργασίας και βελτίωση των εισοδημάτων. Μέσα από την προσέγγιση όλων των απόψεων, στο πλαίσιο ενός ανοικτού κοινωνικού διαλόγου, η Ο.Κ.Ε. είχε παρουσιάσει το περίγραμμα των κεντρικών στρατηγικών στόχων, καθώς και τους βασικούς άξονες παρέμβασης στους οποίους συμφωνεί το σύνολο των παραγωγικών και κοινωνικών φορέων της χώρας.

Όπως αναφέρεται στην Εθνική Αναπτυξιακή Συμφωνία, οι παραγωγικοί και κοινωνικοί φορείς της χώρας συμφωνούν στους ακόλουθους κεντρικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

- Μείωση της ανεργίας και αύξηση της ποιοτικής απασχόλησης
- Προσέλκυση καινοτόμων επενδύσεων και βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας και εκσυγχρονισμός του παραγωγικού δυναμικού σε όλους τους τομείς της οικονομίας
- Αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου και προσαρμογή των δεξιοτήτων στις σύγχρονες απαιτήσεις
- Μείωση φτώχειας και ανισοτήτων
- Προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μας με ξεκάθαρους κανόνες και σαφείς τρόπους που θα επιτρέπουν το συνδυασμό της οικονομικής ανάπτυξης και την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων

και ορίζουν ως αναγκαίους βασικούς Άξονες Παρέμβασεων:

- τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και τη μείωση της γραφειοκρατίας για την αποτελεσματική λειτουργία του κράτους, την υποστήριξη του πολίτη και την προώθηση της υγιούς και κοινωνικά υπεύθυνης επιχειρηματικότητας
- την απλοποίηση της Νομοθεσίας και αντιμετώπιση της πολυνομίας και της κακής νομοθέτησης
- τη βελτίωση της Φορολογικής Διοίκησης και τη διαμόρφωση ενός απλού και σταθερού φορολογικού συστήματος, ώστε να διευκολύνεται η επιχειρηματικότητα, να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η φοροδιαφυγή και να διασφαλίζεται η αναλογικότητα και η ανταποδοτικότητα της φορολογίας
- την ταχεία απονομή της Δικαιοσύνης και επίλυση διαφορών, ώστε να υπάρχει διαφάνεια, να εξυπηρετούνται οι πολίτες και να διευκολύνονται οι επενδύσεις
- την ενίσχυση του εγχώριου παραγωγικού δυναμικού με έμφαση στους κλάδους της οικονομίας με συγκριτικό πλεονέκτημα και προώθηση των συνεργασιών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με δημιουργία εσωτερικών αλυσίδων αξίας και συστάδων επιχειρήσεων (clusters)
- την υιοθέτηση και εφαρμογή Βιομηχανικής Πολιτικής που θα έχει στόχους ευθυγραμμισμένους με εκείνους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με έμφαση στην ποιότητα και την καινοτομία

- την αντιμετώπιση μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών πρακτικών στη λειτουργία των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών
- την αποκατάσταση του αναπτυξιακού ρόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος και πλήρης αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και δημόσιων πηγών χρηματοδότησης για να διασφαλισθεί η ρευστότητα στην αγορά και να στηριχθεί η επιχειρηματικότητα και η ανάπτυξη,
- τον επανασχεδιασμό του εκπαιδευτικού συστήματος με μακροχρόνιο ορίζοντα και αναβάθμιση της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης, ώστε να επιτευχθεί η σύνδεση της γνώσης με την τεχνολογία και η προσαρμογή των δεξιοτήτων στις απαιτήσεις της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης
- την προώθηση θεματικών πρωτοβουλιών για την ανάκτηση δεξιοτήτων από τους μακροχρόνια ανέργους, ώστε να είναι δυνατή η επανένταξή τους στην αγορά εργασίας
- την προώθηση και ενίσχυση της έρευνας και σύνδεση της με την επιχειρηματικότητα για το μετασχηματισμό των αποτελεσμάτων της σε καινοτόμες δραστηριότητες και προϊόντα νέων τεχνολογιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας
- την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να δημιουργούνται συνθήκες ασφάλειας στους πολίτες και να παρέχονται ποιοτικές παροχές στις μελλοντικές γενιές,
- την αναβάθμιση της λειτουργίας του Κοινωνικού Κράτους με στοχευμένες παρεμβάσεις, διασφαλίζοντας πρωτίστως την προστασία των ευπαθών ομάδων (όπως τα άτομα με αναπηρία και οι πολύτεκνες οικογένειες με βάση το άρθρο 21 του Συντάγματος) και την ουσιαστική στήριξη των ανέργων.

Οι προαναφερόμενοι άξονες που χρήζουν πολιτικών παρεμβάσεων αναδείχθηκαν και στο δημόσιο διάλογο σχετικά με την προώθηση και παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (SDG's UN2030) στον οποίο η Ο.Κ.Ε συμμετείχε ενεργά⁶.

Επίσης, στο πλαίσιο της πανδημικής κρίσης η ΟΚΕ κατέγραψε με τρεις Γνώμες Πρωτοβουλίας⁷, σε διαφορετικές χρονικές φάσεις, τους τομείς της οικονομίας και κοινωνίας που χρήζουν άμεσων παρεμβάσεων και ανασχεδιασμού προκειμένου να αμβλυνθούν οι αρνητικές επιπτώσεις των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν για τη προστασία της δημόσιας υγείας. Στις Γνώμες αυτές η ΟΚΕ συμεριζόμενη τις αγωνίες των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, των εργαζόμενων και της κοινωνίας θεωρεί επιβεβλημένη την προώθηση δράσεων εστιασμένων κατά προτεραιότητα:

---

⁶Γνώμη της Ο.Κ.Ε.: «Ατζέντα 2030 του Ο.Η.Ε.: Στόχοι Προτεραιότητας για την Ελλάδα», Απρίλιος 2017

⁷Γνώμη Πρωτοβουλίας της Ο.Κ.Ε.: «Αντιμετώπιση των Επιπτώσεων της Πανδημίας στην Οικονομία και την Κοινωνία», Απρίλιος 2020

- στην επιτυχή έκβαση της επιστημονικής μάχης με την υγειονομική απειλή και την ενίσχυση της έρευνας σε κρίσιμους τομείς για την κοινωνία και το μέλλον του πλανήτη (υγεία, περιβάλλον, τεχνολογία)
- στην προστασία των ευπαθών ομάδων
- στη στήριξη και ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας, των επιχειρήσεων και των παραγωγικών κλάδων με συγκριτικά πλεονεκτήματα
- στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης στην προσπάθεια της για στήριξη της οικονομίας και διευκόλυνση του πολίτη
- στην ενίσχυση των μηχανισμών κοινωνικού διαλόγου για την αποτροπή- με αφορμή την κρίση- εμφάνισης αντιδημοκρατικών πρακτικών και κατάλυσης κεκτημένων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα σε θέματα αξιών, κράτους δικαίου και ατομικών δικαιωμάτων.

4. Το Ελληνικό Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Με την απόφαση του Ιουλίου 2020 της Συνόδου Κορυφής της ΕΕ, η Ελλάδα, επιπρόσθετα με τα ήδη καταναμημένα κεφάλαια που αφορούν την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, αναμένεται να λάβει πρόσθετα κεφάλαια από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η χρηματοδότηση αυτή αφορά επιστρεφόμενα κεφάλαια και επιχορηγήσεις, και διακρίνεται στο σκέλος που αφορά την τακτική χρηματοδότηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2021-2027, και στο σκέλος που συνδέεται με την έκτακτη συγκυρία που ενέσκηψε εξ αιτίας της πανδημικής κρίσης.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας καλείται όχι μόνο να θέσει τα θεμέλια για την επάνοδο της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας, αλλά και να ενισχύσει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της. Γενικός στόχος του Σχεδίου, όπως αναφέρεται, είναι *«να πυροδοτήσει μια αλλαγή προτύπου στην ελληνική οικονομία και τους θεσμούς, προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο οικονομικό μοντέλο, με αποτελεσματικότερο και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα προσβάσιμο σε όλους, ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας»*.

Οι προτεραιότητες/πυλώνες του Σχεδίου είναι εναρμονισμένες με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για ταχύτερη ψηφιακή και πράσινη μετάβαση της οικονομίας, μέσα από την προώθηση δράσεων στους τομείς της περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του ψηφιακού μετασχηματισμού, της ενεργειακής αυτονομίας, των σύγχρονων δεξιοτήτων και της διαμόρφωσης ενός νέου πλαισίου για τον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, με έμφαση στη υγεία και την εκπαίδευση. Οι πόροι κατανέμονται κατα 38% (της συνολικής επιχορήγησης) στην Πράσινη Μετάβαση, κατά 13% στην Ψηφιακή Μετάβαση, κατά 25% στη διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής και κατά 24% στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω ιδιωτικών επενδύσεων και οικονομικού και θεσμικού μετασχηματισμού.

Αναλυτικότερα οι άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι:

Υποστήριξη της πράσινης μετάβασης της χώρας

- 1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον
- 1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
- 1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών
- 1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Υποστήριξη της ψηφιακής μετάβασης της χώρας

- 2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος
- 2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Απασχόληση, δεξιότητες κοινωνική συνοχή

3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ενδεικτικά έργα και μεταρρυθμίσεις όπως:

1. Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων

Εκτενές πρόγραμμα επιδότησης επενδύσεων που αυξάνουν την ενεργειακή αποδοτικότητα των κατοικιών, καθώς και κτιρίων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Το πρόγραμμα συμβάλει στον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μειώνει το ενεργειακό κόστος για τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και το κράτος και κινητοποιεί πολύ σημαντικούς πρόσθετους ιδιωτικούς πόρους που επενδύονται στην ελληνική οικονομία.

2. Διασύνδεση νησιών

Διασύνδεση της Κρήτης και των Κυκλάδων με το δίκτυο μετάδοσης ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής χώρας. Η υλοποίηση των διασυνδέσεων θα αφήσει ισχυρό οικολογικό και αναπτυξιακό αποτύπωμα: εξασφαλίζει την απρόσκοπτη ενεργειακή τροφοδότηση των νησιών, μειώνοντας το κόστος για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και την εξάρτηση της χώρας από εισαγωγές και καθιστά δυνατή την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας των θαλάσσιων περιοχών.

3. Τηλεπικοινωνιακές υποδομές - 5G

Η δημοπράτηση του φάσματος για την ανάπτυξη των δικτύων 5G θα αναβαθμίσει τις αναπτυξιακές δυνατότητες στη χώρα. Μέσω του καινοτόμου επενδυτικού ταμείου “Φαιστός”, ένα τέταρτο των εσόδων της δημοπράτησης κατευθύνεται στην ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος εταιρειών με αντικείμενο υπηρεσίες και εφαρμογές που βασίζονται στο δίκτυο 5G. Παράλληλα, σχεδιάζεται η κάλυψη των Ελληνικών αυτοκινητοδρόμων του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου από δίκτυα 5G.

4. Ψηφιακή Αναβάθμιση ελληνικών επιχειρήσεων

Αναβάθμιση της ψηφιακής υποδομής των επιχειρήσεων της χώρας, ιδίως των μικρών και μεσαίων, που περιλαμβάνει την προμήθεια ψηφιακού εξοπλισμού και λογισμικού και τη δημιουργία, βελτίωση και περαιτέρω επέκταση των ψηφιακών υπηρεσιών τους. Η ψηφιακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων θα συνδυαστεί και με την εκπαίδευση και κατάρτιση των απασχολούμενων στις επιχειρήσεις.

5. Ψηφιοποίηση ΑΑΔΕ – καταπολέμηση φοροδιαφυγής

Μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και την ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω της ψηφιακής αναβάθμισης της ΑΑΔΕ. Επέκταση της χρήσης ταμειακών μηχανών που επικοινωνούν online με POS και με την ΑΑΔΕ, φορολογικά κίνητρα για ηλεκτρονικές συναλλαγές, ψηφιακά εργαλεία για φορολογικούς ελέγχους, αναβάθμιση του TAXISNET, σε συνδυασμό με το νέο πλαίσιο για την αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου και τα ψηφιακά εργαλεία που θα αναπτυχθούν για το σκοπό αυτό. Τελικός στόχος η διεύρυνση της φορολογικής βάσης και η δημιουργία του αναγκαίου δημοσιονομικού χώρου για τη μείωση των φορολογικών συντελεστών.

6. Επαγγελματικά λύκεια

Ολιστική μεταρρύθμιση στην επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση. Διαρθρωτικές αλλαγές αποσκοπούν στην ενίσχυση της διασύνδεσης των ΕΠΑΛ με την αγορά, την ενσωμάτωση πρόσφατων τεχνολογικών εξελίξεων και τελικά στην αναβάθμιση τους με απώτερο στόχο τη μείωση της ανεργίας με τη δημιουργία καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας για τους μαθητές που επιλέγουν την επαγγελματική εκπαίδευση.

7. Νέο πλαίσιο και περιεχόμενο προγραμμάτων κατάρτισης και επανακατάρτισης

Μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κατάρτισης / επανακατάρτισης που συνδέει την αμοιβή των εκπαιδευτικών φορέων με τα αποτελέσματα των εκπαιδευομένων στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης. Το πλαίσιο εφαρμόζεται στα προγράμματα κατάρτισης/ επανακατάρτισης του συνόλου του εργατικού δυναμικού και δίνει έμφαση σε δεξιότητες υψηλής ζήτησης στην αγορά εργασίας, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας.

8. Τοπικά και ειδικά πολεοδομικά σχέδια

Η υλοποίηση της μεταρρύθμισης του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού περιλαμβάνει την εκπόνηση και θεσμοθέτηση Τοπικών και Ειδικών Πολεοδομικών

Σχεδίων, για το σύνολο των Δήμων της χώρας καθώς και ειδικών όρωνδότησης για περιοχές της χώρας. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει επίσης την εκπόνηση μελετών οριοθέτησης των οικισμών προ του '23, καθώς και μελετών για τον χαρακτηρισμό των δημοτικών οδών. Με την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων αυτών επιταχύνονται ή/και αυτοματοποιούνται οι πολεοδομικές υπηρεσίες προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

9. ΥποδομέςΜεταφορών

Ανάπτυξη υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, έξυπνων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή υποδομών μεταφορών, στις οποίες περιλαμβάνονται εμβληματικές επενδύσεις σε οδικούς άξονες του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου, όπως το βόρειοτμήμα του E-65 και ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, καθώς και νέα τμήματα εθνικής οδοποιίας. Επίσης επενδύσεις σε λιμένες, αερολιμένες και σε συνδυασμένες πολυτροπικές μεταφορές.

10. Ατομικός ηλεκτρονικός ΦάκελοςΥγείας & Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης «ΣπύροςΔοξιάδης»

Οι δύο συμπληρωματικές μεταρρυθμίσεις στοχεύουν στη θωράκιση της υγείας και την βελτίωση της ποιότηταςζωής των πολιτών. Περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την ανάπτυξη ενός ενοποιημένου ατομικού ηλεκτρονικού φακέλου υγείας που θα τροφοδοτείται από το σύνολο των πηγών που διαθέτουν δεδομένα υγείας για κάθε πολίτη καθώς και πολιτικές πρόληψης, όπως η διαμόρφωση ενός εθνικού προγράμματος εμβολιασμών και κίνητρα για την έγκαιρη ανίχνευση νοσημάτων.

11. Διαφορετικότητα

Η καταπολέμηση διακρίσεων μέσα από εξειδικευμένα ψηφιακά προγράμματα κατάρτισης για εργοδότες και εργαζόμενους τόσο στον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα θα συμβάλλουν στην αποδοχή της διαφορετικότητας στον εργασιακό χώρο, την άμβλυνση στερεοτύπων αλλά και στην αύξηση της παραγωγικότητας μέσα από τη σύνθεση διαφορετικών δεξιοτήτων και αντιλήψεων.

12. Επιτάχυνση απονομής δικαιοσύνης

Η επιτάχυνση στην απονομή δικαιοσύνης ενισχύει τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας και διεκπεραιώνεται μέσα από δράσεις όπως η ενίσχυση των θεσμών εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, η αναδιοργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών των δικαστηρίων, η λειτουργία ειδικών τμημάτων, η ενίσχυση και κατάρτιση των δικαστικών υπαλλήλων, η ψηφιοποίηση διαδικασιών, και η συστηματική συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων για την αποτελεσματική αξιολόγηση του συστήματος.

13. Σύνδεση της έρευνας των πανεπιστημίων με την παραγωγή & ενίσχυση της βασικής έρευνας

Στρατηγικός στόχος του σχεδίου είναι αφενός να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ ακαδημαϊκής έρευνας και παραγωγικής διαδικασίας και αφετέρου να στηριχθεί η βασική έρευνα με αύξηση των διαθέσιμων κονδυλίων και επενδύσεις σε υποδομές και τεχνολογίες αιχμής.

14. Πολιτισμός

Ανάδειξη του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα ως ολοκληρωμένου, βιώσιμου αναπτυξιακού μοχλού τοπικών κοινωνιών, που δημιουργεί θέσεις εργασίας και οικοσυστήματα επιχειρηματικότητας και εκπαίδευσης, συμβάλλοντας στη κοινωνική συνοχή. Αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων βάσει στρατηγικού σχεδιασμού ανά περιοχή, ανάπτυξη ψηφιακών μοντέλων πολιτιστικής παραγωγής και διανομής, και καινοτόμων υπηρεσιών και προϊόντων.

15. Ιδιωτικές επενδύσεις

Χρηματοδοτικά εργαλεία για ιδιωτικές επενδύσεις που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και αναβαθμίζουν το παραγωγικό μοντέλο της χώρας. Η επιλεξιμότητα προσδιορίζεται με βάση συγκεκριμένες οικονομικές κατευθύνσεις, για παράδειγμα την αύξηση των εξαγωγών και την μεγέθυνση των επιχειρήσεων, επενδύσεις στους τομείς των πράσινων και ψηφιακών τεχνολογιών, την έρευνα και ανάπτυξη, τα βιομηχανικά πάρκα κοκ.

5. Οι γενικές παρατηρήσεις της Ο.Κ.Ε. επί των Στρατηγικών Κατευθύνσεων του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι οι Στρατηγικές Κατευθύνσεις του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι προσανατολισμένες στην σωστή κατεύθυνση. Ειδικότερα οι τέσσερις βασικοί Πυλώνες (Πράσινη μετάβαση, Ψηφιακός μετασχηματισμός, Απασχόληση - δεξιότητες και κοινωνική συνοχή και Ιδιωτικές επενδύσεις και ανασχηματισμός της οικονομίας και του Κράτους) απαντούν σε τέσσερις μεγάλες προκλήσεις τόσο της χώρας μας, όσο και της εποχής μας, που είναι:

- το European Green deal (όπως το ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2020) και η μετάβαση έως το 2050 σε μια οικονομία και κοινωνία με μηδενικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου
- η 4^η ψηφιακή επανάσταση,
- η διάσταση της απασχόλησης, την εποχή που η Ελλάδα συνεχίζει να έχει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (16,1%, Σεπτέμβριος 2020) στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και
- η διάσταση των επενδύσεων και του κράτους, καθώς η ελληνική οικονομία μας θα βρεθεί αντιμέτωπη με ένα από τα υψηλότερα ποσοστά ύφεσης (κοντά στο 10%) στην Ευρώπη.

Σε κάθε περίπτωση, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας οφείλει να αναγνωρίζει ιδίως τις ανάγκες των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, των εργαζόμενων και των ευπαθών ομάδων (όπως τα άτομα με αναπηρία). Θα πρέπει επίσης να στηρίζει i) την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των παραγωγικών κλάδων με συγκριτικά πλεονεκτήματα, ii) να διασφαλίζει την βιώσιμη σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με την τεχνολογία και το περιβάλλον, iii) να συνδέει την εκπαίδευση και την κατάρτιση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, iv) να διασφαλίζει ταχύτητα στην απόδοση της δικαιοσύνης, v) να αναβαθμίζει την δημόσια υγεία και να vi) διατηρεί την κοινωνική συνοχή.

Υπό το πρίσμα αυτό, κατανοώντας την κρισιμότητα των καιρών (ιδίως των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19) και με στόχο την υπέρβαση παρωχημένων διλημάτων για το ρόλο του Κράτους, της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών σε περιόδους κρίσεων, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει την ανάγκη στόχευσης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην αντιμετώπιση τριών βασικών προκλήσεων:

- την **αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της οικονομίας με έμφαση στις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις**
- την **προώθηση ενός αναπτυξιακού υποδείγματος άσκησης κοινωνικής πολιτικής**
- την **ανάσχεση της δημογραφικής γήρανσης της χώρας και την διαχείριση των επιπτώσεών της στην οικονομία και την κοινωνία.**

Α) Στην προσπάθεια αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου της ελληνικής οικονομίας, η διαβούλευση του Σχεδίου αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία για την οργάνωση της

δημόσιας πολιτικής με γνώμονα ένα αναπτυξιακό μοντέλο που θα κινητοποιήσει τις δυνάμεις της παραγωγής, της εργασίας και της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου η ελληνική οικονομία να πορευτεί με επιτυχία και προοπτική στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Η προσπάθεια πρέπει να οργανωθεί γύρω από τις κρίσιμες επιταγές της εποχής: τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τις σύγχρονες δεξιότητες και την πράσινη ανάπτυξη, που είναι και οι βασικές ευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Οι δυναμικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων που πραγματοποιούν επενδύσεις, δημιουργούν ανθεκτικές θέσεις εργασίας και προσφέρουν πολλαπλό κοινωνικό μέρισμα, είναι βασικοί συντελεστές ανάπτυξης και ευημερίας και πρέπει να ενισχυθούν με γρήγορες και ουσιαστικές αλλαγές.

Καλούμαστε, επομένως, να διασφαλίσουμε πως θα αξιοποιήσουμε κάθε ευκαιρία για να σχεδιάσουμε μαζί ένα διαφορετικό και βιώσιμο παραγωγικό πρότυπο, το οποίο πρέπει να έχει **βάθος χρόνου, περισσότερη μεταποίηση και υπηρεσίες μεγάλης προστιθέμενης αξίας, εξαγωγικό χαρακτήρα, ισχυρή πρωτογενή παραγωγή που θα υποκαταστήσει τις εισαγωγές, και την απαραίτητη επενδυτική κινητοποίηση ώστε να δημιουργούμε πολλές και καλές θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας στην αντίστροφη του braindrain.** Ένα παραγωγικό υπόδειγμα με λιγότερες αγκυλώσεις και βάρη που λειτουργούν ως εμπόδια στην παραγωγική μεγέθυνση και την στρατηγική ανάπτυξη των επιχειρήσεων, αλλά και στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Στο πλαίσιο αυτό έχει σημασία ν' αναδείξουμε το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι **μικρομεσαίες επιχειρήσεις** στην ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας και στη στήριξη των οποίων χρειάζεται να δοθεί προτεραιότητα. Απαιτείται ένα σύνολο δράσεων που θα βοηθήσει τις ΜμΕ όχι μόνο να διατηρήσουν, αλλά και ν' αυξήσουν την προστιθέμενη αξία των προϊόντων τους μέσα από συνεργασίες, clusters, παραγωγική διαφοροποίηση, καινοτομία και σύγχρονο μάρκετινγκ. Σε μια εποχή που η ψηφιακή επανάσταση αλλάζει τα πάντα και παντού, χρειαζόμαστε όχι μόνο μεγάλες αλλά και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, που να διασυνδέονται με παραγωγικές αλυσίδες αξίας και, μέσω «έξυπνων» τεχνολογιών, ν' αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να επιφέρουν την πολυπλοκότητα σε κάθε κλάδο και οικονομία «προστιθέμενη αξία».

Ειδικότερα, και όσον αφορά τον **τουριστικό τομέα**, ο οποίος δέχτηκε το ισχυρότερο πλήγμα στην ιστορία του από την παγκόσμια υγειονομική κρίση είναι αναγκαίο να υλοποιηθεί άμεσα ένα σύνολο δράσεων που θα διατηρήσουν αλλά και θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα του μέσα από την προσφορά μιας βιώσιμης και υψηλού επιπέδου εμπειρίας σε ολόκληρο το φάσμα και το «οικοσύστημα» της τουριστικής αλυσίδας⁸

---

⁸ [«Επενδύσεις σε Δημόσιες Υποδομές για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα»](#), ΙΝΣΕΤΕ, Δεκέμβριος 2020 καθώς και το κεφάλαιο 6.2 του «Σχεδίου Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία», Τελική Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, 14-11-2020.

Β) Η προώθηση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος άσκησης κοινωνικής πολιτικής επιβάλλει την εφαρμογή μίας στοχευμένης Κοινωνικής Ατζέντας που θα στηριχθεί στη συνεργασία μεταξύ του Κράτους, της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών, υιοθετώντας δύο αξιακά πρότυπα (το ιδεολογικό μοντέλο του *Ενεργητικού Κοινωνικού Κράτος* και το επιχειρησιακό μοντέλο της *Ενεργητικής Ένταξης*) για να εξασφαλίσει την πρόσβαση του πληθυσμού σε μία βιώσιμη ανάπτυξη δίχως διακρίσεις και αποκλεισμούς (επισημαίνεται ότι η Ελλάδα έχει διαχρονικά πολύ υψηλά ποσοστά – σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ - σε κρίσιμους δείκτες κοινωνικής συνοχής, όπως το ποσοστό των ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ανεργίας, μακροχρόνιας ανεργίας, αστεγίας και υπερχρέωσης).

Το *Ενεργητικό Κοινωνικό Κράτος* δεν αποτελεί διακριτό μόρφωμα σε σχέση με το παραδοσιακό *Κοινωνικό Κράτος* των έντονων αναδιανεμητικών παρεμβάσεων της περιόδου 1970 - 1990, αλλά τη φυσιολογική του προσαρμογή σε νέες συνθήκες παγκοσμιοποίησης της εργασίας και του κεφαλαίου, που επιβάλλουν συνέργειες μεταξύ του κράτους, της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών, εξυπηρετώντας επάλληλες προτεραιότητες οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής μέσω τεχνικών επιλεκτικότητας, ενεργοποίησης και καινοτομίας. Εάν και ένας από τους βασικούς του στόχους παραμένει η κοινωνική προστασία των ατόμων που αδυνατούν να εξασφαλίσουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης μέσω της αγοράς και της οικογένειας, εισάγει νέα δυναμικά εργαλεία που επιτρέπουν είτε την ορθολογική ένταξη/επανένταξη στην αγορά εργασίας, είτε τη στοχευμένη κάλυψη καταστάσεων ανάγκης.

Το μοντέλο της *Ενεργητικής Ένταξης* αντανακλά τη συλλογική ευθύνη κάλυψης κοινωνικών αναγκών που θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υπόσταση και προσβάλλουν την αξιοπρέπεια του ατόμου. Εδώ, οι κίνδυνοι της φτώχειας και του αποκλεισμού προσεγγίζονται και σηματοδοτούνται όχι ως «ιδιωτική ευθύνη» του ατόμου, αλλά ως αποτέλεσμα διαρθρωτικών στρεβλώσεων, εφόσον είτε παρατηρούνται διάφορες μορφές διάκρισης όπως π.χ. λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, είτε η κατάτμηση των αγορών εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης δεν επιτρέπει την πρόσβαση τμήματος του πληθυσμού σε αυτές, είτε τα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες δεν έχουν στην πράξη καθολική εμβέλεια. Το μοντέλο συμπληρώνει τις παραδοσιακές επιδοματικές πολιτικές καταπολέμησης της φτώχειας, επιδιώκοντας τρεις θεμελιώδεις προτεραιότητες:

α) *στήριξη του εισοδήματος* για να διασφαλίζεται αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων χωρίς επαρκείς πόρους

β) *σύνδεση με την αγορά εργασίας* μέσω μέτρων προώθησης στην απασχόληση

γ) βελτίωση των συνθηκών *πρόσβασης σε υπηρεσίες*, ώστε να είναι δυνατή η παροχή συμβουλών, υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας παιδιών, ψυχολογικής και κοινωνικής αποκατάστασης σε ανθρώπους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από τέτοιου είδους υπηρεσίες και δεν έχουν τα μέσα, ή τη γνώση, να ωφεληθούν από αυτές.

Γ) Η ανάσχεση της δημογραφικής γήρανσης της χώρας και η διαχείριση των επιπτώσεών της επιβάλλουν την *ανάδειξη του δημογραφικού ζητήματος ως κύρια*

στρατηγική προτεραιότητα του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς τα σχετικά δεδομένα είναι πολύ ανησυχητικά για το μέλλον του Ελληνικού έθνους, με πλέον χαρακτηριστικό ότι και το 2019 μειώθηκε το ποσοστό των γεννήσεων σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.

Συγκεκριμένα οι γεννήσεις στην Ελλάδα ανήλθαν το 2019 σε 83.763 (42.945 αγόρια και 40.818 κορίτσια) ενώ το 2018 ήταν 86.440 (44.525 αγόρια και 41.915 κορίτσια). Στις γεννήσεις δεν συμπεριλαμβάνονται οι γεννήσεις νεκρών βρεφών, οι οποίες κατά το 2019 ανήλθαν σε 454, αυξημένες κατά 35,5% σε σχέση με το 2018 που ήταν 335.

Από την άλλη πλευρά, οι θάνατοι ανήλθαν το 2019 σε 124.965 (63.088 άνδρες και 61.877 γυναίκες) καταγράφοντας αύξηση κατά 3,9% σε σχέση με το 2018 που ήταν 120.296 (61.386 άντρες και 58.910 γυναίκες). Οι θάνατοι βρεφών ηλικίας κάτω του έτους ανήλθαν σε 314, αυξάνοντας το δείκτη βρεφικής θνησιμότητας (θάνατοι βρεφών ηλικίας κάτω του έτους ανά 1.000 γεννήσεις ζώντων) από 3,47 το 2018 σε 3,75 το 2019.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το πλαίσιο των Στρατηγικών Κατευθύνσεων του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δίνει υπέρμετρο βάρος στην αντιμετώπιση της πρώτης βασικής πρόκλησης (αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της οικονομίας), προβλέποντας αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στην πλήρωση των αντίστοιχων στόχων. Δεν προσεγγίζει, όμως, ισόρροπα τις δύο άλλες βασικές προκλήσεις (υιοθέτηση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος άσκησης κοινωνικής πολιτικής, ανάσχεση της δημογραφικής γήρανσης της χώρας).

Επιβάλλεται, επομένως, κατά την διάρκεια εκπόνησης του τελικού Σχεδίου να προβλεφθούν δράσεις και για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, ώστε να μην ακρωθεί ο γενικός στόχος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που αφορά την προώθηση της **οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής** της ΕΕ με τη βελτίωση της **ανθεκτικότητας** και της ικανότητας προσαρμογής των Κρατών Μελών, καθώς και τον μετριασμό των **κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων** της κρίσης.

6. Οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. επί των Στρατηγικών Κατευθύνσεων του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Ακολουθώντας την αρχιτεκτονική του Εθνικού Σχεδίου, η Ο.Κ.Ε. καταθέτει στην διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης συγκεκριμένες προκαταρκτικές προτάσεις και για τους τέσσερις πυλώνες των Στρατηγικών Κατευθύνσεων του:

- **Πράσινη Μετάβαση**
- **Ψηφιακή Μετάβαση**
- **Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή**
- **Ιδιωτικές Επενδύσεις και Οικονομικός και Θεσμικός Μετασχηματισμός.**

Α. Ως προς τον Πυλώνα της Πράσινης Μετάβασης, οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. αφορούν τα ακόλουθα πεδία:

1. Υιοθέτηση μίας οριζόντιας **Εθνικής Στρατηγικής πρόληψης και καταπολέμησης της Ενεργειακής Φτώχειας** με την συμμετοχή και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον. Ειδικότερα προτείνεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα μετάβασης σε πράσινες πόλεις και σε κλιματική ουδετερότητα που θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με αξιοποίηση των ΑΠΕ, την επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου σε όλους τους δήμους, την ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών υποδομών, τη δημιουργία τοπικών δημοτικών δικτύων για την ηλεκτροκίνηση, τη λειτουργία συστημάτων παρακολούθησης του ενεργειακού αποτυπώματος πόλεων, κλπ

2. Θέσπιση **εθνικού παρατηρητηρίου μετάβασης στην κυκλική οικονομία** με στόχο την βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

3. Υιοθέτηση ενός **Ολοκληρωμένου Προγράμματος Εκσυγχρονισμού τουριστικών επιχειρήσεων** με έμφαση στις ενεργειακές αναβαθμίσεις / ενεργειακά κτίρια / τουριστικές εγκαταστάσεις μηδενικού ή σχεδόν μηδενικού ενεργειακού αποτυπώματος / χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

4. Ενίσχυση επενδύσεων **ενεργειακής αναβάθμισης** και μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος **των πλοίων της ακτοπλοΐας** (γραμμές εσωτερικού και εξωτερικού) στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

5. Εφαρμογή **νέας πολιτικής τιμολόγησης αποβλήτων**, διεύρυνση του συστήματος «πληρώνω όσο πετάω», επέκταση του συστήματος συλλογής αποβλήτων με θέσπιση ελάχιστων προϋποθέσεων και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, πέραν των ΣΔΙΤ, στην αλυσίδα αξίας στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

6. Ενίσχυση του **συστήματος εμπορίας ρύπων** με δοκιμασμένο Border Carbon Adjustment Mechanism για διασφάλιση ανταγωνιστικότητας απέναντι σε «Διαρροή Άνθρακα» στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον
7. Διασυνδέσεις νησιών, ενίσχυση των επενδύσεων σε ΑΠΕ και ανάπτυξη συστημάτων αποθήκευσης, για τη **μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος** παραγωγής ενέργειας στο πλαίσιο του Άξονα 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον.
8. Προώθηση **Σχεδίων Βιώσιμης Ανάπτυξης** με την συμμετοχή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο πλαίσιο του Άξονα 1.2 – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
9. Ενίσχυση της στρατηγικής **ανανέωσης κτιρίων και από-ανθρακοποίηση του συνόλου των κτιρίων καθώς και των ακτοπλοϊκών πλοίων εσωτερικού και εξωτερικού** μέχρι το 2050, σύμφωνα και με το EU Renovation Wave στο πλαίσιο του Άξονα 1.2 – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
10. Χωροθέτηση **Σημειακών Τουριστικών Αναπτύξεων** στο πλαίσιο ενός Ολοκληρωμένου Χωροταξικού Σχεδιασμού στο πλαίσιο του Άξονα 1.2 – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
11. Αύξηση **αποτελεσματικότητας δημοσίων μεταφορών** και προώθηση ενεργειακής αποδοτικότητας στις μεταφορές (Sustainable mobility) στο πλαίσιο του Άξονα 1.3 – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών
12. Ενίσχυση και διασύνδεση **σύγχρονων μέσων μεταφοράς**, συμπεριλαμβανομένων και των θαλάσσιων μέσων μεταφοράς (πχ ηλεκτροκίνησης, μειωμένων ρύπων) προσβάσιμων σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, στο πλαίσιο του Άξονα 1.3 – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών
13. Ένταξη της **κλιματικής ανθεκτικότητας** οργανικά ως μέρος της στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης και ανάπτυξης και κοινή προσέγγιση για χρηματοδότηση για τον ευρωπαϊκό Νότο, στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας
14. Βελτίωση της **συνεργασίας μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών** για διασφάλιση της συμμόρφωσης και την ανταλλαγή πληροφοριών **στον τομέα του περιβάλλοντος** στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας
15. Δημιουργία σχετικής **βάσης περιβαλλοντικών δεδομένων** για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των περιβαλλοντικών επιθεωρητών καθώς και των επιθεωρητών του ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας.
16. Στρατηγική **Διαχείριση υγρών και στερεών απόβλητων**. Αφορά μεταξύ άλλων τη διαχείριση υπολείμματος στερεών αποβλήτων, την παραγωγή εναλλακτικών καυσίμων από τα υπολείμματα των ΜΕΑ και ΚΔΑΥ, τη διαχείριση στερεών και υγρών

αποβλήτων των νησιωτικών Δήμων και την εφαρμογή συστημάτων έξυπνης διαχείρισης αποκομιδής και ανακύκλωσης στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 - Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρησης της βιοποικιλότητας

17. Υιοθέτηση δράσεων **προστασίας ακτών** από την διάβρωση σε σχέση και με την κλιματική αλλαγή, στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 - Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρησης της βιοποικιλότητας

18. Υιοθέτηση δράσεων **χάραξης και διευθέτησης των υδατορευμάτων και προστασίας των υδατικών ισοζυγίων** με χρήση ψηφιακών μετρητών στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 - Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρησης της βιοποικιλότητας

19. Υιοθέτηση δράσεων **προστασίας και διαχείρισης των εθνικών δρυμών** και αξιοποίησης του δασικού πλούτου στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 - Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρησης της βιοποικιλότητας

20. Σύνταξη ανανεωμένου **καταλόγου ειδών υπό εξαφάνιση** για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 –Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

21. Ολοκλήρωση όλων των **Προεδρικών Διαταγμάτων για τις προστατευόμενες περιοχές** και στήριξη των τοπικών αρχών για την εφαρμογή τοπικών χωροταξικών σχεδίων, στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 –Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας. Παράλληλα, η περιβαλλοντική διαχείριση θα πρέπει να συνδυάζεται με τις ανάγκες των κατά τόπους κοινωνιών και οικονομιών και να μην λαμβάνει χώρα ανεξάρτητα από αυτές.

22. Δημιουργία **διαδημοτικών κέντρων πολιτικής προστασίας** στο πλαίσιο του Άξονα 1.4 –Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

B. Ως προς τον Πυλώνα της Ψηφιακής Μετάβασης, οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. αφορούν τα ακόλουθα πεδία:

23. Ενίσχυση της **Ψηφιοποίησης των Υπηρεσιών Υγείας** με νέα, ανοιχτή αρχιτεκτονική διαλειτουργικότητας για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ πληροφορικών συστημάτων παρόχων υγείας (ιδιωτικών και δημόσιων) στο πλαίσιο του Άξονα 2.1 – Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος.

24. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη **Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Δημόσιου Τομέα** προσβάσιμων από όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, στο πλαίσιο του Άξονα 2.2 – Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους, ώστε να ενισχυθεί, μεταξύ άλλων, η ψηφιοποίηση των διεπαφών δημόσιου τομέα και επιχειρήσεων και των αδειοδοτικών διαδικασιών για τις επιχειρηματικές/βιομηχανικές δραστηριότητες, η αποκλειστικά ψηφιακή διενέργεια προμηθειών για τα δημόσια

νοσοκομεία, η ανάπτυξη πρωτοκόλλων τηλειατρικής και η ηλεκτρονική συνταγογράφηση στα δημόσια νοσοκομεία.

25. Στήριξη του **Ψηφιακού μετασχηματισμού των δήμων** τόσο σε σχέση με τις υπηρεσίες προς τους πολίτες (πλατφόρμες καταγραφής αιτημάτων, συστήματα «έξυπνης» διαχείρισης μιας σειράς λειτουργιών όπως στάθμευσης, λαϊκών αγορών, συστήματα ευφυών μεταφορών, πλατφόρμες διαβούλευσης πολιτών, εισαγωγή ρομποτικής στα σχολεία, αναβάθμιση ψηφιακών σχολικών υποδομών...), όσο και σε σχέση με την εσωτερική λειτουργία τους και τη συνεργασία τους με τα άλλα επίπεδα δημόσιας διοίκησης (εσωτερική αναδιοργάνωση των ΟΤΑ, συστημική συνεργασία τους με τα άλλα επίπεδα της διοίκησης...) στο πλαίσιο του Άξονα 2.2 – Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

26. Ανάπτυξη **δικτύων 5ης Γενιάς από τους Δήμους – 5G Plug n’ Play Cities**. Αφορά την αξιοποίηση δημοτικών υποδομών (δίκτυο ηλεκτροφωτισμού, φαναριών κυκλοφορίας, δημοτικών υποδομών) μέσα από ΣΔΙΤ, για την ανάπτυξη των νέων δικτύων κινητής τηλεφωνίας 5ης γενιάς, με σκοπό τη μίσθωσή τους στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας αλλά και την εξυπηρέτηση εθνικών, δημοτικών κι άλλων σκοπών όπως η εκπαίδευση, το εμπόριο, κλπ στο πλαίσιο του Άξονα 2.2 – Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

27. Υιοθέτηση μίας οριζόντιας **Εθνικής Στρατηγικής Ψηφιακού Μετασχηματισμού** των επιχειρήσεων (μεταποιητικών, τουριστικών, παροχής υπηρεσιών, μεταφορών) στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

28. Υιοθέτηση μίας οριζόντιας **Εθνικής Στρατηγικής Ψηφιακού Μετασχηματισμού** ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

29. Δράσεις ενίσχυσης της **ψηφιακής μετάβασης του λιανεμπορίου** στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

30. Δημιουργία **Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας** σε περιφέρειες με δραστηριότητες βιομηχανίας ή/και logistics και έμφαση στις ΜμΕ για **επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού** της βιομηχανίας στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

31. Δημιουργία **Κέντρων Δεξιοτήτων για έρευνα σε τεχνολογίες της Βιομηχανίας 4.0** σε πόλεις με υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκά ιδρύματα στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

32. Ενίσχυση των **σύγχρονων τεχνολογιών στις Μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων μεταφορών, και στην Εφοδιαστική Αλυσίδα** (ανάπτυξη εθνικού συστήματος παρακολούθησης φορτίων και ψηφιακός μετασχηματισμός της εφοδιαστικής αλυσίδας-RFID, ηλεκτρονική τιμολόγηση, vouchers) στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

33. Υιοθέτηση **Εθνικής Στρατηγικής Ψηφιακού μετασχηματισμού του τουριστικού προϊόντος** που θα βασίζεται σε ενοποιημένη βάση δεδομένων τουρισμού και χρήση data analytics όπως π.χ. αποτελεσματική διαχείριση, λειτουργία, προβολή και προώθηση των τουριστικών προορισμών μέσω πολλαπλών μέσων και πλατφορμών,

συνδεδεμένοι Προορισμοί (Connected Destination), Έξυπνα Αξιοθέατα στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

34. Εφαρμογή **ενοποιημένης βάσης δεδομένων τουρισμού** και χρήση data analytics για την άντληση insights προς την διαμόρφωση δράσεων με σκοπό την αναβάθμιση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Σε αυτήν την κατεύθυνση, η εισαγωγή και εδραίωση νέων καινοτόμων επιχειρησιακών μοντέλων Συνεργασίας του Δημοσίου με τον Ιδιωτικό Τομέα θα μπορούσε να δώσει σημαντική ώθηση σε κεντρικό επίπεδο χώρας αλλά και σε όσους προορισμούς τα εφαρμόσουν στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

35. Υιοθέτηση **Ψηφιακής Ταυτότητας στις αερομεταφορές και στις θαλάσσιες μεταφορές** με όλες τις προσωπικές πληροφορίες του ταξιδιώτη για ανέπαφη ταξιδιωτική εμπειρία από χώρα σε χώρα στο πλαίσιο του Άξονα 2.3 – Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

Γ. Ως προς τον Πυλώνα της Απασχόλησης, των Δεξιοτήτων και της Κοινωνικής Συνοχής, οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. αφορούν τα ακόλουθα πεδία:

36. Ενίσχυση της **βιωσιμότητας, επάρκειας και καλής διακυβέρνησης του δημόσιου Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης** (πρώτος πυλώνας ασφαλιστικής προστασίας) και σύνδεση του με το νέο παραγωγικό μοντέλο της χώρας στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

37. Δημιουργία ενός συνεκτικού **Εθνικού Συστήματος Προστασίας από την Ανεργία** στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

38. Ανάπτυξη ενός συνεκτικού **Εθνικού Οικοσυστήματος Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας** στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

39. Ενίσχυση και αναβάθμιση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των **Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης** για τη αποφυγή του μετασχηματισμού τους σε εργαλείο ανακύκλωσης της ανεργίας (ψηφιοποίηση των συστημάτων διοίκησης της αγοράς εργασίας, οργανωτική αναδιάρθρωση του ΟΑΕΔ, ελκυστικά προγράμματα επιχορήγησης της εργασίας για τις επιχειρήσεις) στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

40. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Επαγγελματικής Κατάρτισης και ιδιαίτερα της **Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης**, ώστε να αποτελέσει ένα σύγχρονο, ενεργό και ποιοτικό πεδίο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κόσμου της εργασίας, των ανέργων και τις απαιτήσεις του παραγωγικού ιστού στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

41. Ενίσχυση των δράσεων **κατάρτισης των γυναικών σε ψηφιακές δεξιότητες** για

την καταπολέμηση του ψηφιακού χάσματος στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

42. Ενίσχυση των **δομών στήριξης παιδιών και οικογενειών** καθώς οι ραγδαίες αλλαγές, λόγω της πανδημίας, της τέταρτης βιομηχανικής-ψηφιακής επανάστασης και της αύξησης της τηλεργασίας στις γυναίκες ενέχουν τον κίνδυνο επιστροφής σε παρωχημένα μοντέλα, όπου η φροντίδα του πρωταρχικού κοινωνικού κυττάρου, της οικογένειας, ήταν προσωπική ευθύνη των γυναικών σε καθεστώς απλήρωτης η αδήλωτης μισθωτής εργασίας στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

43. Ανάπτυξη ενός αξιόπιστου **Συστήματος Πιστοποίησης Προσόντων και Δεξιοτήτων** του εργατικού δυναμικού στο πλαίσιο του Άξονα 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

44. Εκσυγχρονισμός του **Μηχανισμού Παρακολούθησης** των αναγκών των επιχειρήσεων σε δεξιότητες σε κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και ανάπτυξη **Μηχανισμού Πρόβλεψης** των αναγκών των επιχειρήσεων σε σύγχρονες δεξιότητες συναρτώμενες με την διαδικασία της ψηφιακής τους μετάβασης σε κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο, στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

45. Ενίσχυση της **εκπαίδευσης και κατάρτισης εργαζομένων υψηλού επιπέδου** σε νέες ειδικότητες σε σχέση με τις στρατηγικές κατευθύνσεις (πράσινες δεξιότητες, ψηφιακές δεξιότητες κοκ), καθώς και σε κρίσιμες δεξιότητες που συνδέονται με ολόκληρο το φάσμα λειτουργίας σημαντικών παραγωγικών τομέων για την ελληνική οικονομία (π.χ. τουρισμός) στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

46. Ενίσχυση της εκπαίδευσης και κατάρτισης **στα ναυτικά επαγγέλματα** στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

47. Ανάπτυξη **κοινών δικτύων κατάρτισης** για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών επαγγελματικής κατάρτισης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων σε κλαδικό, ή/και τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

48. Εκσυγχρονισμός του περιεχομένου των προγραμμάτων κατάρτισης **μέσω της συνεργασίας με εργοδότες, με Τομεακά/Θεματικά Συμβούλια Δεξιοτήτων** ώστε να επιτευχθεί η άμεση σύνδεση τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

49. Εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων εκπαίδευσης με την εισαγωγή των **θεματικών πεδίων της επιχειρηματικότητας και της προστασίας της πνευματικής**

ιδιοκτησίας στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

50. Ενίσχυση του **Θεσμού της Μαθητείας** στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

51. Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων **προγραμμάτων τουριστικών σπουδών** σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης (τριτοβάθμια, ΙΕΚ και Κέντρων Δια Βίου Μάθησης), καθώς και συνεργασία με τουριστικές επιχειρήσεις για τη συμμετοχή επαγγελματιών του χώρου στην εκπαιδευτική διαδικασία στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

52. **Αναβάθμιση των ΑΣΤΕ** σε μια υψηλής ποιότητας, πιθανόν «αγγλόφωνη», Τουριστική Ακαδημία διεθνούς επιπέδου και με δυνατότητα μετεκπαίδευσης και εξειδίκευσης των επαγγελματιών του τομέα στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

53. Προγράμματα **κατάρτισης στελεχών του δημόσιου τομέα** που εμπλέκονται σε όλη την αλυσίδα σχεδιασμού και υλοποίησης των πολιτικών άμεσου και έμμεσου τουριστικού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο του Άξονα 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

54. Αναβάθμιση του **Εθνικού Συστήματος Υγείας** στο πλαίσιο του Άξονα 3.3 - Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

55. Ενίσχυση της **ιατρικής έρευνας** στο πλαίσιο του Άξονα 3.3 - Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

56. Ριζική μεταρρύθμιση του **Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος** στο πλαίσιο του Άξονα 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

57. Αναβάθμιση του **Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και των πρωτοβάθμιων Δομών Φροντίδας και Πρόνοιας** στο πλαίσιο του Άξονα 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

58. Ανάπτυξη του θεσμού της **Κοινωνικής Κατοικίας και της Προσβάσιμης Κατοικίας** για την στοχευμένη πρόσβαση του πληθυσμού σε αξιοπρεπή και προσιτή στέγαση στο πλαίσιο του Άξονα 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

59. Ανάπτυξη ενός συνεκτικού **Εθνικού Οικοσυστήματος Οικογενειακών Πολιτικών**, συμπεριλαμβανομένου ενός **Εθνικού Σχεδίου στήριξης για τις πολύτεκνες οικογένειες** (φορολογικά μέτρα, οικογενειακά επιδόματα, επιδόματα πολυτέκνων, δράσεις υπέρ της ισότητας ανδρών και γυναικών στην εργασία, υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας των παιδιών και άλλων εξαρτημένων ατόμων, δυνατότητα

καλύτερου συνδυασμού του οικογενειακού και του επαγγελματικού βίου) **με έντονο δημογραφικό αντίκτυπο** στο πλαίσιο του Άξονα 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

60. Ανάπτυξη των **Πολιτικών Καταπολέμησης των γενικών και ειδικών Διακρίσεων και την Κοινωνική Ενσωμάτωση προσφύγων-μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες** (π.χ. στην εκπαίδευση, σε συμβουλευτικές υπηρεσίες, στην απασχόληση, στην στέγαση) σε βάρος συγκεκριμένων ομάδων (π.χ. άτομα με αναπηρία, άστεγοι, Ρομά, μετανάστες, πρόσφυγες κλπ.) στο πλαίσιο του Άξονα 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές.

61. Δημιουργία **Διαδημοτικού Κοινωνικού Δικτύου** με στόχο την ομογενοποίηση της κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο για ένα ολοκληρωμένο, διαλειτουργικό και αποτελεσματικό κοινωνικό δίκτυο ασφάλειας και την ολοκληρωμένη στήριξη των ευπαθών ομάδων πληθυσμού στο πλαίσιο του Άξονα 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές.

Δ. Ως προς τον Πυλώνα των Ιδιωτικών Επενδύσεων και του Οικονομικού και Θεσμικού Μετασχηματισμού, οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. αφορούν τα ακόλουθα πεδία:

62. Υιοθέτηση μίας οριζόντιας **Εθνικής Στρατηγικής πρόληψης και καταπολέμησης της Φοροδιαφυγής και της Φοροαποφυγής και ενός σταθερού Φορολογικού Πλαισίου που ενισχύει παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας** στο πλαίσιο του Άξονα 4.1 - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

63. Αναβάθμιση των **δεξιοτήτων του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης** στο πλαίσιο του Άξονα 4.2 - Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης

634. Προώθηση της **Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης (E-Justice)**, των **Εξωδικαστικών Τρόπων Επίλυσης των Διαφορών** (διαμεσολάβηση και διαιτησία), και της **κωδικοποίησης της νομοθεσίας** στο πλαίσιο του Άξονα 4.3 - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

65. Ενίσχυση του θεσμού των **Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης** (δευτέρος πυλώνας ασφαλιστικής προστασίας) και σύνδεση τους με το νέο παραγωγικό μοντέλο της χώρας στο πλαίσιο του Άξονα 4.4 - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

66. Ενίσχυση του θεσμού των **Μικροπιστώσεων** στο πλαίσιο του Άξονα 4.4 - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

67. Ανάπτυξη ενός συνεκτικού **Εθνικού Οικοσυστήματος Κοινωνικής Καινοτομίας** στο πλαίσιο του Άξονα 4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

68. Δράσεις **ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των νεοφυών επιχειρήσεων** για επενδύσεις στον τομέα της Έρευνας στο πλαίσιο του Άξονα 4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας. Με τον τρόπο αυτό θα

ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ ακαδημαϊκού και παραγωγικού τομέα αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας, θα αυξηθεί η εκμετάλλευση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, θα αντισταφεί το «brain drain», θα ενισχυθεί το ελληνικό οικοσύστημα καινοτομίας νεοφυών επιχειρήσεων, και θα κινητοποιηθούν δαπάνες E&A από τις επιχειρήσεις.

69. Ενίσχυση της **Βασικής Έρευνας** καθώς στήριξη **καινοτόμων ιδεών σε πρώιμο και προκαταρκτικό στάδιο** στο πλαίσιο του Άξονα 4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.

70. Ενίσχυση της **Ελληνικής Ακαδημίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας** στο πλαίσιο του Άξονα 4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.

71. Ενίσχυση της **Γεωργικής Έρευνας** καθώς και **καινοτόμων και αποτελεσματικών παρεμβάσεων** με έμφαση **στην παραγωγή και μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων**, μετά και από έναν Εθνικό Σχεδιασμό του Πρωτογενή τομέα ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη του και την κλιματική αλλαγή, στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας. Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθούν οι κρίσιμοι για την βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας στόχοι (α) της επισιτιστικής επάρκειας με παραγωγή ασφαλών και υψηλής διατροφικής αξίας τροφίμων (με εστίαση στο κρέας και στα γαλακτοκομικά), (β) της περαιτέρω ενίσχυσης των ήδη αξιόλογων εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων (μεγάλα περιθώρια λόγω της ισχυρής ανταγωνιστικότητας), (γ) της στήριξης της Ελληνικής περιφέρειας και ειδικότερα των ορεινών και ακριτικών περιοχών, (δ) της διατήρησης ανάδειξης και βελτίωσης του περιβάλλοντος (σύνδεση με τον τουρισμό).

72. Υιοθέτηση δράσεων ανάδειξης της σημασίας της ιδιαιτερότητας του **νησιωτικού χαρακτήρα της χώρας** και **των θαλάσσιων μεταφορών** ως προς την προσέλκυση επενδύσεων, στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας.

73. Δράσεις για την **προσβασιμότητα ατόμων με απαιτήσεις πρόσβασης ως προς την κινητικότητα** (πχ άτομα με φυσική ή/και αισθητηριακή αναπηρία κ.λπ.) όπως δημιουργία τουριστικών προϊόντων, υπηρεσιών και χώρων, βασισμένων σε αρχές καθολικού σχεδιασμού και δράσεις για την εξασφάλιση προσβασιμότητας σε ολόκληρη την τουριστική αλυσίδα και τη σύνδεση ανάμεσα στα αξιοθέατα, στις υπηρεσίες και στις δραστηριότητες στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας.

74. Υιοθέτηση ενός **Ολοκληρωμένου Σχεδιασμού για την βελτίωση της εμπειρίας πρόσβασης και μετακίνησης καθώς και προσβασιμότητας στους προορισμούς** όπως: δράσεις αναβάθμισης των αεροδρομίων συμπεριλαμβανομένων των εκσυγχρονισμών υποδομών (πχ. radars), των τουριστικών λιμένων και μαρινών, του οδικού δικτύου, με έμφαση στη βελτίωση σήμανσης, δράσεις διασύνδεσης των μεταφορικών μέσων, δράσεις ενίσχυσης της ακτοπλοΐας στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

75. Σχεδιασμός δράσεων για την **αισθητική βελτίωση των προορισμών** όπως π.χ. υπογειοποίηση καλωδίων κατ' αρχάς στους παραδοσιακούς οικισμούς, αναμόρφωση και προστασία παραλιακών μετώπων (πχ. Αττική, Πάτρα) στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

76. Αναβάθμιση **τελωνειακών σταθμών** στα σύνορα με Βαλκανικές χώρες στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

77. Δημιουργία **συνεδριακών κέντρων** (στρατηγικής σημασίας η δημιουργία μητροπολιτικού συνεδριακού κέντρου στην Αθήνα για την προσέλκυση μεγάλων συνεδρίων) για την περαιτέρω ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού και την καθιέρωση της Ελλάδας ως σημαντικού διεθνούς συνεδριακού προορισμού στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

78. Αξιοποίηση και αναβάθμιση **των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων και άλλων πολιτιστικών πόρων** προκειμένου να ενισχυθεί η βιωσιμότητά και η ανάδειξή τους με περισσότερο ενδιαφέροντες τρόπους για τον επισκέπτη (story telling, ψηφιακή τεχνολογία) εμπλουτίζοντας το ελληνικό τουριστικό προϊόν στο πλαίσιο του Άξονα 4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

79. Δημιουργία συστήματος **Σημάτων Ποιότητας** στη βάση διεθνών καλών πρακτικών για προορισμούς, αξιοθέατα, υπηρεσίες και προϊόντα στο πλαίσιο του Άξονα 4.7 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών.

7. Ο ρόλος της Ο.Κ.Ε. στην υλοποίηση του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Η Ο.Κ.Ε. θα συνεχίσει να προωθεί τις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ όλων των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών κατά την διάρκεια τόσο της εκπόνησης του τελικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όσο και της εφαρμογής του.

Βασικό χαρακτηριστικό του Ταμείου Ανάκαμψης, που το διαφοροποιεί σε σχέση με οποιαδήποτε Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία του παρελθόντος είναι ο συνδυασμός για πρώτη φορά επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων. Οι επενδύσεις δίνουν στο σχέδιο μακροοικονομική και οικονομική ισχύ, ενώ οι μεταρρυθμίσεις αποτελεσματικότητα και προοπτική.

Στο πλαίσιο αυτό η ΟΚΕ επισημαίνει προκαταρκτικά ότι στο κείμενο των Στρατηγικών Κατευθύνσεων του Εθνικού Σχεδίου αποτυπώνεται μια γενική περιγραφή των δράσεων, χωρίς αναφορά στον προϋπολογισμό τους, στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους και σε μετρήσιμους στόχους, γεγονός που προσδίδει μεν ευελιξία στη διαμόρφωση του, αλλά ταυτόχρονα δημιουργεί την ανάγκη περαιτέρω επεξεργασίας ώστε να αποκτήσει πρακτικά αξιοποιήσιμη μορφή και συγκεκριμένη εικόνα.

Παράλληλα, δεν υφίσταται αναλυτική κατανομή των προβλεπόμενων κονδυλίων ανά άξονα –δράση παρά μόνο αναγραφή των επιχορηγήσεων που προβλέπονται για τους τέσσερις βασικούς πυλώνες, ενώ δεν υφίσταται κατανομή για τα ποσά των δανείων. Επισημαίνεται για παράδειγμα ότι, για τον 4^ο Πυλώνα (Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας) προβλέπεται συνολικό ποσό επιχορήγησης 4 δις ευρώ (24% του συνόλου) χωρίς καμιά αναφορά (ούτε κατά προσέγγιση) για τα ποσά επιχορήγησης που θα αποδοθούν σε κάθε έναν από τους επτά πολύ σημαντικούς άξονες του και τις επιμέρους δράσεις τους (*φορολογικά εργαλεία, εκσυγχρονισμός Δ.Δ., βελτίωση συστήματος δικαιοσύνης, ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών, προώθηση έρευνας και καινοτομίας, εκσυγχρονισμός και βελτίωση του τουρισμού, του πολιτισμού, της μεταποίησης, του αγροτικού τομέα και των υποδομών, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών*).

Επιπρόσθετα η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο οι μεταρρυθμίσεις στις οποίες στοχεύει το Σχέδιο Ανάκαμψης να εστιάσουν σε μεγάλες επενδύσεις, καθώς αυτό θα διευκόλυνε τόσο την εφαρμογή του, όσο και την άμεση αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων. Θεωρώντας όμως παράλληλα ότι το βασικότερο και διαχρονικότερο ζήτημα, δεν είναι μόνον η επίτευξη του στόχου της απορρόφησης των κονδυλίων, αλλά η ποιοτική τους απορρόφηση προκειμένου να αλλάξει το μοντέλο της ελληνικής οικονομίας κρίνει αναγκαίο να αναδειχθεί η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια των δράσεων που θα επιλεγούν να ενταχθούν στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με τις δράσεις που ήδη χρηματοδοτούνται, ή πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από άλλα Ταμεία (π.χ. διαρθρωτικά ταμεία ΕΣΠΑ, ταμείο Κοινής Αγροτικής πολιτικής κ.ά).

Βασική, επομένως, προϋπόθεση επιτυχίας της προσπάθειας εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι είναι η **μετεξέλιξη των**

Στρατηγικών Κατευθύνσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε μία **ολοκληρωμένη παρέμβαση** αναπτυξιακής αναζωογόνησης με **μετρήσιμους στόχους, κριτήρια και δείκτες**⁹, η οποία θα εξασφαλίζει την δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, θα βελτιώνει την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα του Ελληνικού Κράτους, θα μετριάξει τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης και θα μειώνει τις έντονες οικονομικές, κοινωνικές και εδαφικές ανισότητες που εμποδίζουν την σύγκλιση της χώρας με τις άλλες χώρες της ΕΕ. Προϋπόθεση επίσης επιτυχίας της προσπάθειας πράσινης μετάβασης είναι η μετεξέλιξη των αντίστοιχων Στρατηγικών Κατευθύνσεων σε παρεμβάσεις με μετρήσιμους στόχους στην **κατεύθυνση της κλιματικής ουδετερότητας και του μηδενισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου**, καθώς και η ανάδειξη της **κυκλικής οικονομίας** ως βάσης ενός νέου παραγωγικού και καταναλωτικού μοντέλου που μπορεί να εφαρμοστεί σε πληθώρα οικονομικών δραστηριοτήτων. Έχει σημασία οι όποιες ιδιωτικές επενδύσεις εντέλει επιδοτηθούν να ικανοποιούν και τους στόχους ενός Ολοκληρωμένου Αναπτυξιακού Σχεδιασμού.

Επισημαίνεται επίσης, ότι για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην **τοπική και περιφερειακή διάσταση** της αναπτυξιακής στρατηγικής, αλλά και στην εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών μέσω της αυτοδιοίκησης στην αξιοποίηση των σχετικών κονδυλίων.

Αναφορικά με τη διάσταση του φύλου η ΟΚΕ σημειώνει ότι οι στόχοι, οι πολιτικές και τα μέτρα υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και να ενσωματώνουν οριζόντια **τη διάσταση φύλου και την ουσιαστική ισότητα των φύλων** σε κάθε αναπτυξιακή και κοινωνική δραστηριότητα, σύμφωνα με τη διεθνή ΣΥΜΒΑΣΗ του ΟΗΕ (CEDAW), το προοίμιο της ΣΥΝΘΗΚΗΣ της ΕΕ, το ελληνικό Σύνταγμα και το νομοθετικό κοινοτικό και εθνικό κεκτημένο. Ως προς τη μεθοδολογία προώθησης της ισότητας των φύλων θα πρέπει να εφαρμόζεται η διττή μέθοδος: των **ειδικών θετικών δράσεων** (άρθρο 116,&2) του ελληνικού συντάγματος και του **gender mainstreaming**.

Τέλος, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί απόλυτα αναγκαία την πλήρη ευθυγράμμιση της χρηματοδοτικής στήριξης από τον Μηχανισμό με τις απαιτήσεις που επιβάλλονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία σε σχέση με το **σεβασμό των οριζόντιων αρχών**, και ιδιαίτερα με την αρχή **της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας** και την υιοθέτηση του κριτηρίου της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία.

Υπό το πρίσμα αυτό, **η Ο.Κ.Ε. θα εξακολουθήσει τις πρωτοβουλίες της** για την αξιοποίηση του κοινωνικού διαλόγου κατά τις επόμενες φάσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και θα προωθήσει τα πορίσματα τους με την μορφή νέων Γνωμών Πρωτοβουλίας και Σχεδίων Δράσης για την παρακολούθηση της

---

⁹αναφέρεται η αναγκαιότητα συμπερίληψης δεικτών όπως ενδεικτικά: δείκτες για μισθολογική ισότητα ανδρών/γυναικών, για ίσες ευκαιρίες απασχόλησης για όλους, για την άτυπη απασχόληση, για τους νέους εκτός απασχόλησης εκπαίδευσης και κατάρτισης, για θεμελιακά εργασιακά δικαιώματα, για ασφάλεια στους χώρους εργασίας κ.ά

εφαρμογής του και την εκτίμηση των κοινωνικών του επιπτώσεων(με την μορφή π.χ. της σύστασης ενός Παρατηρητηρίου της Ο.Κ.Ε για την αποτίμηση των επιπτώσεων της εφαρμογής των Αξόνων του Εθνικού Σχεδίου σε τομείς οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής).